

[Peter Larsen.]

hvor ændrede markedsvilkår stiller dansk landbrug og dansk økonomi over for store vanskeligheder, og på den baggrund er der netop brug for en tilpasning til disse ændrede forhold.

Jeg vil gerne pege på, at tidligere har større ændringer i landbrugslovgivningen altid taget sigte på at imødekomme tidens krav. Jeg tænker her på de perioder, hvor navnlig udstykningen spillede en stor rolle økonomisk, socialt, erhvervs-mæssigt og folkeligt. Det har været erkendt fra alle sider, at der har været perioder, hvor det var det væsentlige, men vi må samtidig erkende, at der i øjeblikket er brug for ændringer i en anden retning. Det er vel også erkendt, da man nedsatte landbokommissionen i 1960, at vi stod i en situation, hvor store nydannelser var at vente.

Hvad er det da for problemer, der er de mest centrale i øjeblikket? Ja, det er for os at se hele landbrugserhvervets politiske og økonomiske udvikling, hvor skævheden i indtjeningen imellem landbruget og andre erhverv gør sig gældende med stagnerende og faldende varepriser og stigende omkostninger, alle disse og mange andre faktorer, der har fremkaldt den strukturændring, der har fundet sted i de sidste 5-6 år, hvor landbruget har været nødt til at rationalisere, effektivisere i takt med den afgang af medhjælpere, der har fundet sted. Selv under disse vilkår har landbruget ikke alene kunnet opretholde produktionen, men har kunnet udvise stigende produktionstal, til trods for at man er færre om det, og det vidner om dygtighed og tilpasningsevne i det danske landbrug. Men det er, som om man lovgivningsmæssigt set ikke hidtil har villet følge disse udviklingslinjer op.

Afgangen fra landbruget af medhjælpere — 18.000 sidste år forlod landbruget — skaber jo også et problem, fordi det betyder, at vi fremover, ja, måske allerede i dag, ikke har brugere til de bestående ejendomme. Når vi er nede på, at en årgang unge inden for landbruget udgør mellem 2.000 og 2.500, og vi ved, at der årligt er mellem 6.000 og 7.000 brug til salg, er vi inde i en situation, hvor vi nødvendigvis må tage dette problem op til overvejelse. Der er jo ingen, der ved, om denne afgang vil fortsætte. Jeg tror ikke,

den er standset endnu, men ingen ved det med sikkerhed, og netop derfor er det nødvendigt at gå videre i spørgsmålet om sammenlægning af landbrugsejendomme og udvidede samdriftsbestemmelser.

Det andet, jeg gerne vil pege på, er den omstændighed, at landbruget som følge af prisudviklingen, som følge af manglende medhjælpere må have større enheder at arbejde med, hvis man skal skabe sig et rimeligt udkomme. Jeg er ikke i stand til — og det er der vel næppe nogen der er — at sige, hvor store brug vi skal have, eller hvor mange der skal være beskæftiget ved landbruget. Men jeg vil gerne her pege på, at det jo ikke er noget dansk fænomen; det er en udvikling, der finder sted også i andre lande, hvor man regner med, at 8-10 pct. af befolkningen skal være beskæftiget ved landbruget for at dække et moderne industrialiseret samfunds fødevarerbehov, og jeg tror, at vi her i Danmark må erkende, at udviklingen også har bud til os. Derfor læste jeg også med stor interesse for kort tid siden en kronik i Politiken af den højtærede økonomiminister, som var inde på den tankegang, at landbrugernes antal i Danmark skulle reduceres meget væsentligt, og på den baggrund forekommer det mig, at den højtærede økonomiministers indflydelse på denne lovgivning i hvert fald er meget ringe.

I Sverige nedlægger man i øjeblikket 15 brug daglig, det vil altså sige, at man i andre lande fremmer hele denne udvikling, men det er, som om regeringen herhjemme lukker øjnene for disse kendsgerninger, ellers havde man næppe set forslag af den karakter, der her foreligger, og jeg synes, at forslagenes politiske hensigter virker stærkt, når alle jo ved, at denne landbrugstekniske og økonomiske udvikling uden tvivl vil fortsætte, når man ved, at forenklings- og rationaliseringsbestrebelse, som er helt naturlige, vil fortsætte. Derfor må jordlovgivningen også formes i lyset af alt dette og ikke ud fra en dogmatisk indstilling til, hvordan det var før. Dertil kommer en væsentlig ting mere, nemlig den omstændighed, at landbrugets alvorlige økonomiske situation har medført, at man fra andre sider af samfundet må yde støtte til dette erhverv, og når det er sådan, kan det vel ikke være helt ligegyldigt, hvordan denne